

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Dglasi: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVA

Vseučiliški knjižnici
v Ljubljani.
Obvezni izvod,
poštne prosto.

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/A, Telefon 360
Uprava:
Z 8 — Telefon 44
pisi se ne vračajo.
jem je priložiti znamko
za odgovor.

Protest narodno - socijalistične stranke proti ukinjenju ljubljanske medicinske in tehnične fakultete.

Načelnstvo narodno - socijalistične stranke je odposlalo na predsedstvo vlade v Beogradu sledeči protest:
Podpisano načelnstvo narodno - socijalistične stranke v Ljubljani najodločneje protestira proti nezakonitemu ukinjenju ljubljanske medicinske in tehnične fakultete. Ukinjenje teh dveh fakultet pomeni udarec v obraz vsem onim boriteljem, ki so se dolga desetletja borili za ustvaritev najvišjega kulturnega svetišča v Sloveniji in je greh nad vsem kulturnim stremeljem slovenskega ljudstva. Obenem pa oškoduje zlasti revnejše sloje slovenskega ljudstva, ker njihovim sinovom onemogoča medicinski in tehnični študij. S tem pa se zopet oškoduje dr-

žava in celokupen jugoslovanski narod, ki že itak težko prenaša pomanjkanje domačih zdravnikov in tehnikov.

Načelnstvo narodno - socijalistične stranke v sporazumu z vsemi ljubljanskimi kraj. organizacijami najodločneje zahteva, da se ukinjenje medicinske in tehnične fakultete v Ljubljani takoj prekliče, odnosno ne izvrši.

Za načelnstvo narodno - socijalistične stranke v Ljubljani:
Ivan Deržić, načelnik.
Fakin Zorko, načelnstveni tajnik.

K temu protestu se je priložila točna vzročna spomenica, ki jo objavimo jutri.

Spremembe občinskega volilnega reda v Sloveniji.

Beograd, 7. okt. Na današnji seji drugega pododseka zakonodajnega odseka je bil sprejet občinski volilni zakon za Slovenijo z nekaterimi izjemami. Odsek je ukinil dosedanje načine razdelitve mandatov (proportionalni sistem), ki imajo lastni statut (Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj) in za vse občine, ki imajo več kakor desetiso prebivalcev. Od sedaj bo v omenjenih mestih in občinah stranka, katere lista bo pri volitvah dobila relativno večino, dobila polovico mandatov, medtem ko se bo druga polovica mandatov razdelila med vse ostale stranke, ki so predložile liste, vstevši

tudi ono stranko, ki je dobila relativno večino. Odsek je sprejel tudi srbijski princip naknadnih volitev, to je, da se bo vršila volitev, ako bo kaka lista izčrpana, za toliko mandatov, kolikor jih bo izpraznila. Za vsake občine, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev, ostane v veljavi dosedanje načine volitev na podlagi čistega proporcija. Izvršene so tudi neke manjše izjembe in je istotako tudi sklenjeno, da se vstavi v prehodne določbe tega zakona, naj se izvede nove volitve v onih občinah, kjer so bili razveljavljeni mandati komunistov, ki so v teh občinah imeli večino.

Protić pri Radiću. Skupščini radikalcev i muslimanov. Pašić v Parizu.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) Danes zvečer odpotuje iz Zagreba v Beograd Protić, ki je v teku včerajšnjega in današnjega dne konferiral s hrvatskimi političnimi veljaki. Osebito dolgo je konferiral z predsednikom seljačke stranke Radićem. Kakor javljajo opozicijski listi, je dosedanj rezultat Protićevega delovanja jako povoljen. Protić je v glavnem razpravljal o tem, kako se rešiti krize, v katero je prišla cela država, ker ni došlo do sporazuma med večino Hrvatov in Srbov glede ureditve države. Protić je o vseh teh vprašanjih, ki so nastala največja ovira za iskreno ureditev razmer, razpravljaj z največjo odkritostjo. Protić računa ne samo z notranjim položajem, marveč tudi z vnanjim, ker mu je bilo jasno, da se v tem smislu razpravlja tudi v hrvatskem bloku. Osebito razvoj zunanje politike je soglasno ocenjen na eni kot na drugi strani. Protić se vrača sedaj v Beograd, kjer misli izdati svoj list »Radikal« ter sodelovati tudi pri delu Narodne skupščine.

Na tej konferenci bodo sodelovali vsi člani glavnega odbora, vsi predsedniki okrožnih odborov ter zastopniki radikalne stranke v Sloveniji, kjer se sedaj stranka organizira. Na konferenci se bo razpravljalo o notranjem in zunanjem položaju ter se bo ob tej priliki tudi izvedla strankina organizacija. Konferenca bo trajala od 20. do 23. tega meseca.

Sarajevo, 7. okt. Včeraj se je pričela konferenca jugoslovanske muslimanske organizacije. Posvetovanj se udeležuje okoli 110 delegatov. Dopoldne je bila s 103 glasovi izrečena zaupnica muslimanskemu poslanskemu klubu ter je bilo odobreno poslovanje osrednjega odbora. V razpravah se je naglašala potreba enotne muslimanske politične organizacije. Na današnjem posvetovanju se je volil osrednji odbor ter bo za predsednika bržkone izvoljen g. Maglajić.

Zagreb, 7. okt. »Juturnji list« poroča iz Beograda: V skladu z odločbo ministrskega predsednika Pašića v inozemstvo je odgojena rešitev političnega položaja od njegovega povratka. Pašić ostane v Franciji, dokler bo tamkaj bival kralj Aleksander, s katerim se bo skupaj povrnil v Beograd. Po prihodu kralja v domovino se pričakuje živahnije politično delovanje.

TURSKO - GRŠKI SPOR.

Angora, 7. okt. Poročajo, da so se začela pogajanja za poravnavo turško-grškega spora. Toda ako se vpoštevajo zadnje izjave Mustafa Kemala, je zdi, da so porazgovori nemogoči.

dokler se pokrajine v Anatoliji popolnoma ne izpraznijo. Kljub temu se je dosegel sporazum glede izmenjave angleških ujetnikov v Anatoliji in turških ujetnikov na Malti.

Michél Zevaco;

„NOSTRADAMUS.“

Ob določeni uri sta kralj in maršal odšla z Louvra. Kakor smo že omenili, ju je spremljalo dvajset telesnih stražnikov, šest par sto korakov spredaj, da bi izpraznil pot, ostalih šest pa kot zadnja straža, da bi varovali morebitnega roparskega napada. Henri II. je stopal naglo, globoko sopeč in stiskaje tovarišev roko pod pazduho. Smejal se je. Z mirno nesramnostjo je razlagal pričakovano veselje in rezgal že naprej od pohotne razdraženosti.

»Vidiš, dragi moj Saint-Andre,« je govoril (njegove besede ponavljamo tu v dostojnih izrazih), »vidiš, prijatelj, tvoj sin je nedvomno prikljup mlad plemič in jaz ga imam zelo rad. Povem ti, da ga obujem z milostjo, kadar jo poroči. Toda priznati moraš, da se to zlahtno dete zanj preveč nežen sad. In moj namčen je, da ga pokusim prej nego on. Mati božja! Srečnega naj še šteje, ako mu kaj ostane!«

»Ubog Roland!« je mirno vzdihnil Rolandov oče, ki je pač že desetlet posegel v žep, ali še ima dragoceno nakaznico.

»Le pomiluj ga!« Že tri noči po vrsti stojim zdaj pod njenim oknom in buljim gori, dokler ne ugasne luč. Zdi se mi, da to ni primeren posel za kralja!... Saint-Andre, tvoja ideja s pleteno lestvico je izvrstna. Eh, tristo vragov, čas bi bilo, da veš! Malo je manjkalo, da nisem jel lažiti za Roncherollesom po kolenih in mu ponujati polovice kraljestva. Polovica kraljestva pač ne bi bila preveč — sinoči! Nu da, takrat še nisem računal s presenečenjem, ki si mi ga pripravil nočoi!«

Kralj je udaril v smeh; tudi dvotjan je hihiknil. Ta hip pa sta začela pred seboj nekakšno ječanje.

»Kaj je to?«

Obstala sta, iztegnila vrat in prisluhnila.

»Nič ni,« je menil Saint-Andre. »Če bi kaj bilo, bi naju naši ljudje posvarili.«

»Prav imaš. Stopiva...«

OBRAVNAVA PROTI ATENTATORJEM MINISTRA DRAŠKOVIČA.

Zagreb, 7. okt. Danes se je nadejala glavna razprava proti Rodoljubu Celakoviču in tovarišem obtoženim umora ministra Draškovića. Pri zaslišanju je obtoženi Celakovič izjavil, da se ne čuti krivega ker ni nikomur naročil, naj izvrši atentat. Priznava se za pristaša komunistične ideje, vendar pa ni bil član komunistične organizacije. Na vprašanje predsednika, ali obžaluje svoje delo, je odgovoril, da se je s svojimi tovariši boril proti obznani, ki je protustavna. Dalje pravi, da ni nihče nagovoril Alijo Alijagića, naj izvrši atentat, ki ga je storil iz lastnega nagiba. Obtoženec je na vsa vprašanja odgovarjal popolnoma hladnokrvno. Razprava se je opoldne prekinila.

ZAŠČITA MATER, DECE IN MLADINE.

Beograd, 7. okt. V ministrstvu za socialno politiko se pripravlja reorganizacija zaštite dece in sicer po načrtu zakona o zaštiti mater, dece in mladine, ki je izročen zakonodajnemu odseku v pretres. Po tem načrtu se državna zaštita mater, dece in mladine ne bo delila več na toliko okrožnih pododdelkov, temveč bo osredotočena v centrali, ki bo imela nekatere podružnice z uradniki, medtem ko bodo ostali člani le častni. Sodijo, da se bodo s tem znatno poenostavili posli in da se bo država denarno razbremenila.

KONGRES INVALIDOV.

Beograd, 7. okt. Semkaj je prišla deputacija invalidov iz Hrvatske, Bosne in Dalmacije v svrhu posredovanja, da se izvede edinstvena organizacija jugoslovanskih invalidov in da se skliče kongres invalidov iz vse države ter izvoli osrednji odbor.

REPRESALJE PROTI MADŽARSKI.

Zagreb, 7. okt. »Riječ« poroča iz Beograda: Na današnji seji ministrskega sveta je bil sprejet tudi sklep, da se obvesti madžarska vlada, da bo jugoslovanska vlada pričela izvajati represalije glede madžarskih sol, ako ne bo madžarska vlada ukinila odredbe, po kateri morajo naši državljani v Madžarski pohajati madžarske sole. Ministrski svet se je bavil tudi z volitvijo uprave Rdečega križa.

KONFERENCA MED ZASTOPNIKI MADŽARSKE IN ITALIJSKE VLADE.

»Politische Korrespondenz« javlja: Tukajšnji zastopniki Anglije, Francije in Italije so danes popoldne oficijelno sporočili avstrijski vladi, da je italijanski minister za zunanje stvari Della Torretta predlagal veleposlaniški konferenci, naj se po en pooblaščenec Avstrije in Madžarske sestane v kakem mestu Italije in dnevu, ki se imata določiti, da bi se pogajala pod njegovim predsedstvom v burškem vprašanju. Temu predlogu je veleposlaniška konferenca pritrdila. Avstrijska vlada je odgovorila ententnim poslanikom, da sprejme povabilo. Kot zastopnik Avstrije se udeleži konference zvezni kancelar in vodja ministrstva za zunanje posle dr. Schober.

Budimpešta, 7. okt. Italijanska vlada je danes poslala ministrskemu predsedniku grofu Bethlenu in zunanjemu ministru grofu Banffyju uradno povabilo k beneški konferenci.

Protikulturen čin demokratske politike

(iz vseučiliških krogov.)

Iz Beograda je prišla te dni za Slovence žalostna novica, kakršnih smo bili navajeni le v dobi našega narodnega suženjstva v Avstriji. Našo medicinsko in tehnično fakulteto v Ljubljani hoče beograjska vlada odpraviti, izvršiti hoče atentat na naše najvišje kulturno svetišče, po katerem smo Slovenci desetletja hrepeli in ki ga nam je postavil naš prvi narodni parlament.

Ko se je ustanavljala univerza v Ljubljani, sta se povdarjala posebno dva momenta: državni interes in kulturna potreba slovenskega naroda. Toda ti interesi za našega demokratskega ministra ne veljajo več; njemu so mero-dajnejši strankarsko politični vidiki! Vedno se je povdarjalo, da država nujno potrebuje vsaj tri popolne univerze in v tem je vladalo soglasje tako v narodnem predstavništvu kot tudi v ministrskem svetu. Zdravstveno stanje našega naroda je vsled svetovne vojne in nalezljivih bolezni zelo nepovoljno — ker nam primanjkuje ravno zdravnikov. V tem, za celokupen narod vevvažnem času pa hoče naš minister prosvete ukiniti medicinsko fakulteto! Jasno ko beli dan je, da bo nastalo še večje pomanjkanje zdravnikov, ker bo s tem revnim dijakom že itak dovolj drag medicinski študij onemogočen. — Sinovi premožnih rodbin se posvečajo rajši trgovini in industriji.

V Ljubljani sta bila dosedaj dva medicinska letnika, ki sta kazala prav zadovoljive uspehe. Ta dva letnika sta bila trden temelj bodoče prepotrebne medicinske fakultete. Zdaj se hoče ta temelj uničiti. Profesorji se bodo razkropili in znanstveni fundamenti potem sam od sebe razpade. S tem se nas hoče vreči za petdeset let nazaj v našim kulturnem stremeljenju.

Nikdo nam naj ne pride s puhlim izgovorom, da je treba narediti najprej eno dobro medicinsko in eno tehnično fakulteto. Tako morejo govoriti le ljudje, ki ustroja in namena moderne visoke šole od blizu ne poznajo. Nimamo toliko prostora, da bi to fiksno idejo z dokazi ovrgli, rečemo samo, da tudi ta edina medicinska fakulteta ne bo boljša, kakor je danes. Uspeh njen pa mora biti vsled prenapolnjenja absolutno nepovoljen, ker bo prišel do prave strokovne izobrazbe le ta odstotek slušateljstva, kakor pridejo danes na posameznih fakultetah večina slušateljev. Pri tem pa uvažujmo še to okolnost, da se je z ukinjenjem medicinske fakultete v Ljubljani onemogočil medicinski študij večini slovenskih dijakov! Rečemo na kratko: s skrčenjem visokih sol se v strokovnem oziru ne pridobi, ampak le izgubi! Ta stavek je še v avstrijskem parlamentu predsednik Masaryk izrekel z besedami: Ako hočemo imeti dobro univerzo, jih moramo imeti več, ne samo eno.

Isto velja tudi o tehnični fakulteti. Vsi strokovnjaki so soglasnega mnenja, da je Ljubljana najprikladnejše mesto za tehniko v celi Jugoslaviji. Pa naš prosvetni minister si je vtepel v glavo, da v Ljubljani ne sme biti tehnike. Gospod Pribečević namreč Ljubljane ne mara, zato morata obe fakulteti iz Ljubljane. S tem pa so prizadeti ravno naši revni sloji, sinovi uradniškega in delavskega stanu, katerim je medicinski in tehniški študij naravnost onemogočen.

Minister si hoče pomagati s par uštanovami. Dokazano pa je, da je ravno sistem študiranja v tujini s pomočjo ustanov najdražji študij za državo.

Predstirajo se v tej zadevi seveda budgetni razlogi: treba je varčevati. Dobro! Toda varčevati je treba pri drugih nepotrebnih stvareh, ne pa pri kulturnih institucijah, ki so nam tako zelo potrebne. Muslimanski veleposelnikom ste zmetali milijone za zemljo, ki so jo njih predniki oropali našemu kmetu in sedaj hočete nadomestiti te milijone z ukinjenjem univerz in srednjih sol?! Tako politiko more delati samo stranka, ki se iz kulturnih idejlov našega naroda norčuje. V popolnem skladu z demokratsko politiko je tudi dejstvo, da niso ukinili teološke fakultete, ki je brezdvoma manj potrebna, kakor pa medicinska in tehnična. Gospodje demokratje! Vaš protikulturen čin, ki ste ga zagrešili na našem narodu je dokaz, da Vam je ljubljanska univerza trn v peti. — In to je bilo treba v tem času pribiti!

Koncentracija jugoslovanskih čet ob albanski meji.

Zagreb, 7. okt. »Juturnji list« poroča iz Beograda, da je bilo v Skadru izročeno vsemu moškemu prebivalstvu orožje in da se tamkaj govori, da se bodo naše čete umaknile iz Taraboša na demarkacijsko črto od leta 1913.

Beograd, 7. okt. V zunanjem ministrstvu se je vršila snoči konferenca, katere so se udeležili načelnik političnega oddelka Janković ter razni strokovnjaki. Razpravljali so o diplomatskih ukrepih, ki naj bi se podvzeli v slučaju, ako izvrše Albanci nameravan napad. Tudi v generalnem štabu se je

vršila konferenca o načrtu vojnihi odredb za slučaj albanskega napada.

Rim, 7. okt. Predvčeršnjim se je sestala posebna parlamentarna komisija, da se posvetuje o koncentraciji jugoslovanskih čet ob albanski meji. Sprejeti so bili točni sklepi, ki bodo predloženi zvezi narodov.

Beograd, 7. okt. Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri je notranji minister poročal o položaju na albanski in madžarski meji.

ulica s svojo sosedo. Pred skupino pa je stal posameznik, napol sklonjen, ki je gledal istotako naprej. Ta dvanaajstotica je bila »železna četa«.

Lagarde je nastavljal uho v tišino. Koliko časa so bili že tu? Morda dve uri, morda tri. Niti besede. Niti diha ne. Nihče se ni zdrnil, kakor se časih zdrzne človek, ki je truden od nepremičnega stanja. Lagarde je prisluškoval... Zdajci pa se je vzravnal in rekel, ne da bi se okrenil. Navaden človek, ki bi bil stal tri korake od njega, ne bi bi slišal tega mrmrjanja. Toda železna četa ga je slišala... Baron Lagarde je dejal:

»Evo jih. Kadar vzdignem roko. Z glavo mi jamčite, da nihče ne krične. Z lastno roko zakoljem vsakogar, kdor sune tako nergdno, da bo slišati glas. Merite na grb. Zadoščati mora enkrat. Dva na vsakega moža.«

(Dalje prih.)

Borzna poročila.

Praga, 7. oktobra. Valute: mark 76.87, švic. franki 1659, francoski franki 674, šterlingi 354.25, dolarji 92.75, dinarji 148.25, leji 78.75, levi 61.75, avstr. krona 2.90, poljske marke 1.60, madžarske krona 13.37.

Zagreb, 7. okt. Devize: Berlin 201—204, Milan 690—968, London 910—920, Newyork 237—240, Pariz 1710—1715, Praga 263—265, Dunaj 8—8.5, Budimpešta 36.50—37.50, London 910—915; valute: dolarji 228—234, avstr. krona 11—12, rublji 10—13, češke krona 0—265, franc. franki 0—1710, napoleonori 740—0, marke 198—200, leji 202, lire 940—952.

Beograd, 7. okt. Valute: dolar 59.25, leji 53, marke 48.50, levi 38.90, devize: London 22935, Pariz 431.75, Newyork 60.25, Milan 240.25, Praga 67, Berlin 49.30, Dunaj 1.88, Sofija 30.45, Bukarešta 52.

Podpisujite državno posojilo.

Dve smeri.

Jugoslavija je tu. Iz tiranije tujega robstva s pomrešili v svobodno ozračje lastne države. Ker smo bili sužni skozi vekovite dobe, smo jasno vedeli, kaj naj nam bo lastna država. S svobodno državnostjo so bile uničene sponje tujca, s katerimi je bil hotel utegniti naše narodno življenje, naše samostalno gospodarstvo, naše želje, naše potrebe, naše sanje, z eno besedo, samostojno duhovno ustvarjenje.

Kar je bilo s stališča kulturne zgodovine smoter slovenskega naroda od reformacije do preobrata l. 1918. mora tudi jugoslovanski narod v svobodni državi prisvojiti kot vrhovno misel svojega življenja in bitja. Politično tvorbo samostalne države opravljamo baš z njeno vrhovno smoternostjo da v nezavirani meri pospešuje svobodni razmah psihične aktivnosti, ki se javlja pri vseh narodih svetovne zgodovine in katero imenujemo ustvarjenje kulturnega življenja. Ni potreba dokazovati, da je v potencah duhovnega življenja naroda podana najuspešnejša priprava gospodarske in brambene moči njegove države.

Politika, ki se zoperstavlja svobodni duševnosti je protinarodna, je po zgodovinskem razvoju prej ali slej obsojena. Tako politiko smo morali doživeti v dobi treh let v slovenski zemlji. In sicer na stanju, ki je v prvi vrsti poklican na eni strani vzgajati pokolenja mladine k navedenemu smotru države in naroda, na drugi pa graditi znansstveno kulturo lastnega naroda.

Razberimo vodnice administrativne politike, ki jo je ubrala vladajoča stranka v Sloveniji od preobrata dalje. V dobi treh let je iz temelja spremenila upravna načela učiteljstva. Toda samo v izvedbi ne pa v principu. Kakor na ostalih poljih administracije, tako je tudi na polju šolske uprave dr. Žerjav posnemal sistem, ki ga je bil uvedel zloglasni dr. Šušteršič nad slovenskim učiteljstvom. Teorija hlapčevstva, ki je vladala do preobrata po naših vaseh, po okrajni šolskih svetih, po najvišjih šolskih oblastnih v Sloveniji, se je integralno prevzela. Premenil se je samo plašč. Na mesto katoliškocerkvenega, v resnici strankarskega partizanstva, je stopila demokratska korupcija. Najbolj žalostno dejstvo, s katero je dr. Žerjav razočaral mladino, ki je v idejah naprednosti, demokratizma, kulturne svobode in nacionalne državnosti videla svoje življenske sile, se razodeva v terorju, ki ga je zanesel v učiteljski stan vseh kategorij, se očituje v partizanski korupciji, s katero se je izvršil sistem izprememb v celotni naši šolski upravi. Ni tu odločevalo načelo objektivnosti, sposobnosti in pa jamstvo za svobodno naziranje učiteljstva v vseh vprašanih javnega in kulturnega sveta. Vse to ni samo v očitnem protislovju s prakso sodobnih naprednih držav evropskega zapada, nego tudi v prēmem nasprotju z interesi našega javnega življenja, nacionalnega uspevanja in državnega razvoja. Kajti da so metode amoralnega zatiranja in nasilja v uspešnem razvoju javnega in državnega sožitja in pa predvsem vzgojnoslovni kulturi in preko te civilizatorični in duševni stopnji jugoslovanskega naroda, je jasno. V učiteljstvo se je hotelo zaneesti s partizanstvom nadrednost političnega udejstvovanja nad kulturnim vzgojevalnim delovanjem. Iz tega vidika je nadvse obžalovati voditelje, ki so te dni zbeganemu ljubljanskemu učiteljstvu vsilili politično izjavo v obrambo časti in poklica, niso pa do danes našli čustva sramu, kaj se le besede protesta nad atentatom, ki ga je demokratska

stranka izvršila proti slovenskemu učiteljstvu, na oblike njegovega življenja in vzgojnega delovanja. Šolska uprava ni več svobodna. Učiteljstvo drhti za svoja mesta, strankarstvo je pokrilo za nazadnjaškimi perutmi upravo, ki naj čuva nad moralnimi izvori značajnosti, uravnosti, življenske volje in dela v naši mladini.

Že tretje leto preživlja slovenska omladina akutno krizo demoralizacije. Četudi predpostavljamo, da je moralna dekadencia v izključni meri posledica socialnih prilik vojne, se moramo vendarle vprašati, kaj se je na vidilnih mestih sistematično, širokopotezno naredilo, da se zajeti življenjeubijajoče valove uživanja in ropanja naše mladine. Ne gre za odredbe o kajenju, o pijančih itd. Gre za tiste vzgojnoslovne priprave, s katerimi je treba na novo poživiti učiteljstvo samo, da bo deležna mladina nove ljubezni, nove volje, novih metod vzgajanja in predvsem novih idealnih vzorov. Kakšne programe je dr. Žerjav in njegova stranka predstavila slovenskemu učiteljstvu, jih uza-konila in jih realizirala?

S tem prihajamo na drugo pot, katera, bi bila pravična, napredna, svobodoljubna in kulturno usmerjena šolska uprava morala udeležiti. Take intencije v izpremembah strahot Šušteršičeve dobe in dni klasičnih Cankarskih hlapcev, bi si bila morala izbrati stranka ki se hoče ličiti z varuštvo nad domovinsko ljubeznijo in državotvornostjo. V drugih modernih državah skrbi uprava, da se učiteljstvo bavi z znanstvenim študijem vzgojnoslovnih vprašanj, z vprašanji otroškega dela in poliklicne izbire. Stranke same imajo na programu nadaljevalne tečaje iz praktičnega vzgojnoslovja, načrte o vzgoji abnormalnih, o moralnični zanemarjenosti, eksperimentalnopsihološka raziskovanja otroške inteligence, predstavljajalnih načinov otroške duše, o šolski higijeni, vprašanja šolske discipline, pozornostne načine mladine, psihologijo govora in pismenega izražanja, vprašanja duševne sposobnosti, o razvoju otroškega razuma, o inteligenčnih testih, o deških in dekliških aperceptivnih razlikah, didaktiko in vzgojnoslovje posameznih šolskih predmetov. Z eno besedo, šolska uprava in učiteljstvo je v službi enega sistema vzgojnoslovnega stremeljenja in dela. V programu in praksi vsake stranke pa mora biti zahteva, da se čuva nad absolutno svobodo tozadevnega udejstvovanja.

Gospodje, ki imajo glasno besedo v teh dneh, so silno ogorčeni. Govorijo o svojem ponosu in o svojem delu. Vendarle imamo na tujakšnji univerzi uglednega, po jugoslovanskem vzgojnoslovnem svetu priznanega učenjaka. Že dve leti poučuje, pa nima med svojimi slušatelji živega človeka iz učiteljskih vrst. In pričo take brezbriznosti napram vsemu kar je vzgojnosl. bitnega v sodobni slovenski javnosti in mladini, se pogumni branitelji dr. Žerjavovih vzgojnekulturnih principov bavijo z vprašanji časti in ugleda učiteljskega stanu!

Kriza v Trstu.

V Trstu ni dela. Delo v tržaških ladjedelnicah se hoče ustaviti, tržaška luka je obiskovana v minimalni meri, nekaj živahni kolodvori so malo zaposleni, trgovina je le še slab odsev predvojne živahnosti.

Kakor znano, je imel Trst pred vojno prekmorskega prometa, torej uvoza in izvoza 3. 449.700 ton. Od tega je po približnih računih odpadla ena tretjina na promet s Slovenijo; ostali dve tretjini je bilo prištevati s

stališča Slovenije na tranzitni promet. Ako pa bi prenehali škedenjski plavaji, bi se delež slovenskega prometa zmanjšal na petino celokupnega prekmorskega prometa.

In kaj je nastalo iz predvojnega Trsta! Njegov prekmorski promet je padel na neznatno množino. Navsezadnje bi se mogli Tržani še tolažiti z izgovori na splošno gospodarsko stagnacijo kot del medvojne in predvojne gospodarske krize. Toda tudi ta tolažba se razblini pred neizmerno mirnim pogledom v bodočnost.

Trst je prosperiral pred vojno, ker je postal politična luka Avstrije. To se pravi Avstrija je dirigirala ves svoj prekmorski izvoz in uvoz na Trst, tudi ako bi iz nekaterih pokrajin bila druga pota na morje prikladnejša.

Vse to se je sedaj temeljito predrugačilo. Trstu je od njegovega ožjega zaledja slovenskega ostala le slabša tretjina; ostala Slovenija si išče pot na Kvarner. Od republike Avstrije bo za naprej na Trst težil kvečjemu vzhodni del, dočim je iz zapadnega bližje na Benetke. Iz Galicije ni pričakovati na Trst nikakega prometa, ker je ta dežela kot del Poljske stopila v drugo, drugam usmerjeno gospodarsko celoto. Čehoslovaška ima za svoj promet z Atlantskim oceanom ter evropskim zapadom dano, prvovrstno vodno zvezo po Labi navzdol, ki se je lahko glasom mirovnih pogodb svobodno poslužujejo. Za promet proti jugovzhodu in vzhodu pa ji služi Donava, ki je zanjo prvovrstnega pomena, ker veže agrarne države ob njenem teku in ob Črnem morju z industrijsko Češko. Pričakovati je tedaj, da bo na promet preko Trsta odpadel le mal del. In iz male Madžarske, ležeče ob Donavi in Tisi, tudi ne bo prevelik del težil na oddaljeni Trst.

Vrh tega ne smemo pozabiti, da so se trgovsko-prometne smeri precej izpremenile vsled nove politične konstelacije. Nemčija pred vojno spreten in uspešen konkurent Franciji in Angliji, se je morala umakniti iz bližnjega Orijenta, kar se bo poznalo tudi v Tržaškem pristanišču. In naposled, kar bo prometa še zanjeprej iz srednje Evrope težilo na severno Adrijo, za ves del bo moral Trst konkurirati še z Benetkami in Genovo.

Skratka: kritičen položaj, v katerem se nahaja danes Trst, se ne bo zboljšal tako zlahka, in nezaposlenost ne bo prenehala. Kajti politika, ki jo vodi Italija s to nekaj jadransko luko, pomeni izpodreževanje življenske žile Trstu, pa naj se že vrši to nevede ali hoté. Dogodki poslednjih dni so eden izmed znakov klavrne sedanjosti tega mesta, ki se je tako ošabno ločilo od svojega prirodnega zaledja. K temu zaledju mora ali zopet nazaj ali pa bo poginilo.

S podpisovanjem 7 odstotnega državnega investicijskega posojila nalozite varno, koristno in plodnosno svoje prihranke.

Poziv jugoslovanski javnosti.

Štiri leta že spi v grobu dr. Janez Ev. Krek, veliki učitelj svojega naroda in njegov vodnik na poti k združitvi z brati. Njegovo delo je dvignilo slovenski narod takorekoč na vseh poljih duševne in stvarne kulture in še pozni rodovi bodo uživali sadove njegovega velikega duha, plemenitega srca in neupogljive volje. V njegovi rojstni vasi se je sestavil odbor, ki hoče kot izraz hvalečnosti do zvestega prijatelja vseh trpečih vzditi spominsko

ploščo, na njegovi rojstni hiši, šoli pri Sv. Gregorju.

Odbor prosi vse, ki jim je Krekov spomin drag, naj pošljejo svoje prispevke za spominsko ploščo na na-

slov: Odbor za Krekovo spominsko ploščo pri Sv. Gregorju, pošta Ortnek.

Odbor za vzdavo spominske plošče na Krekovi rojstni hiši.

Gospodarstvo.

Podpisujte državno posojilo!

Rok za podpisovanje državnega investicijskega posojila je podaljšan do 15. t. m. Tisti izmed nas, ki so rok zamudili, ali ki vsled kateregakoli vzroka še niso podpisali 7 odstotnega posojila in se še niso odzvali klicu domovine, imajo sedaj še priložnost, da se izkažejo, da jim je mar domovine. Ze dne 30. septembra, ko se je zaključil prvotni rok podpisovanja državnega posojila, se je videlo, da smemo upati na izvrstne uspehe. Saj je bilo samo pri slovenskih bankah v naši državi podpisane ni manj kakor 84 milijonov kron. Naši vrli Dalmatinci, ki niso nikdar zadnji, kadar gre za domovino, so podpisali ogromne vsote; prvo mesto gre vsekakor mestu Splitu, ki je samo podpisalo nad 20 milijonov investicijskega posojila. Ljudstvo se pač zaveda, da je treba pomagati domovini v teh težkih časih, ko se naša mlada država šele urejuje in takorekoč šele gradi. Zaveda se eminentne važnosti, ki ga bo imel uspeh investicijskega posojila. Vsak lahko nekaj pripomore k stabilizaciji naše nesrečne valute in ugledu naše domovine v inozemstvu. Kdor ne more podpisati tisoč dinarjev, pa jih bo zmogel morda vsaj sto, da s tem pripomore k uspehu.

Podpisovalec ima pri podpisovanju državnega investicijskega posojila velik dobiček. Saj nosi posojilo 7 odstotkov obresti. Poleg tega se morejo uporabljati obveznice tudi za polaganje kavcij in jamstvenih depozitov; če bi jih hotel kdo lombardirati, lahko stori to pod silno ugodnimi pogoji.

Naši trgovci in industrijalci in sploh vsi, ki so kakorkoli zamudili sklep prvega roka podpisovanja, bodo sedaj gotovo dokazali, da hočejo prispevati na altar domovine, ki je v potrebi in apelira na patriotičen čut državljanov.

Pokažimo, da nam je kaj za procvit države, pokažimo, da ljubimo svojo domovino!

Trgovinska pogodba z Nemčijo. Pretečeno sredo so se med našimi in nemškimi delegati pričela pogajanja radi sklenitve trgovinski pogodbe z Nemčijo.

Vinogradništvo v Požegi. Letošnja trgatve v požeških krajih je dobro uspeła. Grozdje je radi razjonaalnega obdelovanja vinogradov in neobičajno lepega vremena zelo dobre kvalitete. Vinogradniki bodo to grozdje posebej trkali ter proizvajali vino najboljše kakovosti. Trgatev bo trajala do 20. tega meseca.

Novo francosko posojilo. Za financiranje plačil, katera pripadajo kot odškodnina za izgube v vojni, bo izdano 27. t. m. — 6 odstotno posojilo v znesku 3 milijard frankov. Posojilo je prosto vsakega davka ter se amortizira v štirih letnih zrebanih.

Zabranjen izvoz moke iz Bolgarske. Radi visokih žitnih cen je vlada prepovedala izvoz moke. Vlada naglašala, da je ta odlok samo provizorni značaja in da bo o prepovedi izvoza kakor tudi o izvoznih carinah odločal parlament.

Posledice padanja valute. »Narodni Listy« poročajo, da je mnogo jugoslovanskih in avstrijskih tvrdk od-

povedalo naročbe, ki so bile sklenjene na sejmju v Libercih, to pa vsled tega, ker je zadnji čas avstrijska in jugoslovanska valuta znatno padla.

Kavčuk. Kavčukova industrija se giblje danes v težki krizi, ker kavčukove zaloge se cenijo na 72.000 ton, ki jih obrt ob sedanjih cenah ne more uporabiti. Sedanja produkcija bi se imela omejiti, ali vse tako kaže, da ne pride do sporazuma med producenti, ker 25—50 odstotkov se jih brani omejitvi proizvodnje. Kavčukovo drevo se danes neguje na prostoru treh milijonov orol.

Lokomotive iz Nemčije. V prihodnjih dneh bodo prispele prve nove lokomotive, katere nam mora dobaviti Nemčija na podlagi vojne odškodnine. Te lokomotive bo ocenila posebna komisija ter se bo svota izbrisala iz vojne dolga, ki ga nam dolguje Nemčija. Dobiti imamo tudi 2000 tovornih vagonov.

»Omnium Serbe« in razlika od 100 milijonov. Beogradska »Epoha« prinaša senzacionalno vest, da je že začetkom leta 1919 ponudil agent konzorcija francoskih bank za 25 milijonov francoskih frankov v Franciji obstoječo tovarno orožja, katera bi se prenesla in postavila v naši državi. To je tista tovarna orožja, katera se danes prodaja naši državi za 125 milijonov francoskih frankov, torej za celih 100 milijonov frankov dražje, kot nam je bila ponudena pred 2 in pol leti. Narodni poslanec dr. Momčilo Ivančič bo v tej zadevi na prvi seji narodne skupščine podal ostro interpelacijo.

Gradnja proge Beograd-Bukarešta. Prometno ministristvo bo sklicalo v najkrajšem času enketo, katera naj izdela projekt za izgraditev železniške proge Beograd-Bukarešta. Ta projekt bo kot osnovna skica za pogajanja z romunsko vlado za zgradbo te proge.

Svobodna trgovina sladkorja v Češkoslovaški. Iz Prage nam poročajo: Pogajanja, ki so se vršila v začetku avgusta radi svobodne trgovine sladkorja, so zaključena. Industrija je pristala na vladne zahteve na kar je bil končni sporazum dosežen. Za češko državo je določena cena 650 kron meterski stot obdavčene rafinade (nčiščenega sladkorja). Dobitek od izvoza se bo razdelil na ta način, da dobi država 50, producenti repe 43, sladkorna industrija pa sedem odstotkov. Vsi riziko prevzame industrija.

Po izveštilu likvidacijskega odbora avstro-ogrskke banke morejo naši državljani zahtevati povračilo obveznic predvojnih in vojnih posojil bivše avstro-ogrskke monarhije, ki so depozitirane pri avstro-ogrski banki na Dunaju ali v Budimpešti. Naši državljani, ki se žele poslužiti te pravice, se pozivljajo, da predložijo neposredno generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu zaključno do 20. oktobra t. l. 1. Prošnjo za povračilo obveznic, ki jo morajo interesirane stranke podpisati. V tej prošnji morajo stranke izjaviti, da naj se obveznice izročé naši vladi; 2. položne listine, ki so s tem v zvezi; te listine mora polagatelj podpisati in dobi za nje reverz; 3. euo legitimacijsko listino, iz katere je razvidno, da je lastnik pologa naš državljan. — Prošnje ki ne odgovarjajo gori navedenim predpisom ter prošnje, ki ne bi

Karel Capek:

R. U. R.

Helena: Zakaj jih torej izdelujete?
Busmann: Hahaha, to je dobro. Zakaj se izdelujejo Roboti?
Fabry: Za delo, gospodična. En Robot zaleže za dva in pol delavca. Človeški stroj, gospodična Gloryjeva, je bil strahovito nepopoln. Moral se je končno odstraniti.
Busmann: Bil je predrag.
Fabry: Bil je premalo delazmožen. Moderni tehniki ni mogel več zadoščati. In drugič — drugič je velik napredek, da ... pardon.
Helena: Kaj —
Fabry: Prosim odpuščanja. Velik napredek je roditi s strojem. Je udobnejše in hitreje. Vsako pospeševanje pa je napredek, gospodična. Narava ni mela pojma o modernem tempu dela. Vse dedinstvo je s tehničnega stališča nesmisel. Izgubljen čas. Neznosna potrata časa, gospodična Gloryjeva. In tretjič —
Helena: Oh, nehaite.
Fabry: Prosim. Dovolite, kaj hoče pravzaprav ta vaša liga... Humanitarna liga?
Helena: V prvi vrsti — v prvi vrsti naj ščiti Robote in — in skrbi, da — se z njimi lepo ravna.
Fabry: To ni slab cilj. S stroji se mora dobro ravnati. Pri moji duši, to mi ugaja. Nimam nad poškodovanih reči. Prosim vas, gospodična Gloryjeva, upišite nas za podporne, redne in ustanovne članke te vaše lige.
Helena: Ne, vi me ne razumete. Mi hočemo — predvsem — mi hočemo Robote osvoboditi.
Hallemeler: Kako, prosim vas?
Helena: Z njimi naj se ravna — ravna — kakor z ljudmi.
Hallemeler: Aha. Morda naj glasujejo? In nazadnje naj dobivajo celo plačo?
Helena: Seveda.
Hallemeler: Te, te vendar. In kaj naj bi prosim z njo počeli?
Helena: Kupili bi si... kar potrebujejo... kar bi jih veselilo.
Hallemeler: To je zelo lepo, gospodična Gloryjeva; samo, da Robota nič ne veseli. Strela, kaj naj si kupujejo? Lahko jih krmito

z ananasi, s slamo, s čimer hočete: njim je vseeno, okusa sploh nimajo. Ne zanimajo se za nič, gospodična Gloryjeva. Hudiča, nihče še ni videl, da bi se Roboti zasmeljal.

Helena: Zakaj... zakaj... zakaj jih ne naredite srečnejših?
Hallemeler: To ne gre, gospodična Gloryjeva. To so le Roboti. Brez lastne volje. Brez strasti. Brez zgodovine. Brez duše.

Helena: Brez ljubezni in brez odpora —
Hallemeler: Jasno. Roboti ne ljubijo ničesar, niti sebe. In odpor? Jaz ne vem; le redkokdaj, le včasih —

Helena: Kaj —
Hallemeler: Pravzaprav nič. Včasih nekako pobesne. Tako neke vrste božjast, veste. Imenuje se to robotski krč. Naenkrat vrže kateri izmed njih vse, kar ima v roki ob tla, stoji, škriplje z zobmi — in treba ga je vreči v stope. Najbrže nerednost v organizmu.

Domini: Napaka v fabrikaciji.
Helena: Ne, ne, to je duša!
Fabry: Mislite, da se pričinja duša s škripanjem z zobmi.

Domini: To bomo odpravili, gospodična. Dr. Gall dela pravkar nekeke polkuse —
Dr. Gall: A ne s tem, Domini, sedaj delam živce za bolečino.
Helena: Živce za bolečino?
Dr. Gall: Da. Roboti skoraj ne občutijo telesne bolečine. Veste, ranjki, mladi Rossum je živčni sestav preveč omejil. To se ni obneslo. Uvesti moramo bol.

Helena: Zakaj — zakaj — Če jim ne daste duše, zakaj jim hočete dati bolešt?

Dr. Gall: Iz industrijskih povodov, gospodična Gloryjeva. Robot se poškoduje včasih sam zato, ker ga ne boli, vtakne roko v stroj, odloži si prst, razbije glavo, njemu je to vseeno. Dati jim moramo občutek, bolečino, to je avtomatična zaščita pred telesno poškodbo.

Helena: Ali bodo srečnejši, če bodo občutili bolešt?
Dr. Gall: Nasprotno; a tehnično bodo popolnejši.
Helena: Zakaj jim ne ustvarite duše?

Dr. Gall: To ni v naši moči.
Fabry: To ni v našem interesu.

Busmann: To bi izdelovanje podražilo. Ljubi Bog, lepa čama, saj mi delamo vendar tako poceni! Stodvajset dolarjev obleden

eksemplar in pred petnajstimi leti je stal deset tisoč. Pred petimi leti smo jim obleko kupovali, danes imamo lastne tkalnice in poleg tega izvažamo blago petkrat boljši kup, kot druge tovarne. Prosim vas, gospodična Gloryjeva, po čem plačujete meter platna?

Helena: Ne vem — res — — — pozabila sem.
Busmann: O strelca božja, in vi hočete ustanoviti humanitarno ligo! Stane sedaj že samo tretjino, gospodična; vse cene so danes padle na tretjino in bodo padale vedno nižje, nižje, nižje — dokler ne?

Helena: Ne razumem.
Busmann: Jemine, gospodična, to pomeni, da je delo padlo v ceni. Kajti en Robot z prehrano vred stane na uro tričetrst centa! To vam je zabavno, gospodična; vse tovarne pokajo kot želod, ali pa kupujejo urno Robote, da poceně izdelavo.

Helena: Da, a delavce mečejo na cesto.
Busmann: Haha. To se razume. Toda mi, ljubi Bog, smo poslali med tem petstotisoč Robotov na argentinske pampas, da pridelujejo pšenico. Bodite tako prijazni, kaj stane pri vas funt kruha?

Helena: Nimam pojma.
Busmann: Torej vidite: sedaj stane v vaši dobiti stari Evropi dva centa, toda to je naš kruhek, razumete? Dva centa funt kruha: in humanitarna liga nima o tem pojma! Haha, gospodična Gloryjeva, vi ne veste kaj pomeni predrag košček kruha. Toda v petih letih, no, stavimo!

Helena: Kaj?
Busmann: V petih letih bodo vse cene nič celih, ena desetina 0.1. Ljube duše, v petih letih se bomo potapljali v pšenici in vsem mogočem.

Alkvist: Da, in delavci vsega sveta bodo brez dela.
Domini (vstane): Bodo, Alkvist. Bodo, gospodična Gloryjeva. Toda v desetih letih pridelajo Rossumovi Universalni Roboti toliko pšenice, toliko blaga, toliko vsega, da lahko porečemo: stvari nimajo več cene. Zdaj si vsak vzemi, kolikor potrebuješ. Ni več bede. Da, brez dela bodo. Toda dela sploh več ne bo. Vse bodo naredili živi stroji. Človek bo delal le to, kar mu bo ugajalo. Živel bo svobodno, da bi se izpopolnjeval.

(Dalle prihodnjic.)

bile predložene v predpisanem roku, se ne bodo vpoštevale.

Podaljšanje delavnega časa v Sviči. Trud švicarske industrije, da s podaljšanjem delavnega časa zniža bomo proizvodnjo, je uspel. Švicarski zvezni svet je na željo industrije laka in slamatnih pletenin pristal na dvainpetdeseturno tedensko delo. Nadalje je v raznih predlinicah in tkalnicah sporazumno s delavci razširjen delovni čas od 49 na 52 tedenskih ur in ob tem zvišana dnevna.

Trgovsko industrijska komora kraljevine SHS v Solunu. Naše trgovstvo je doseglo nov uspeh in novo usta-

novitev v svrhu razširjenja naše uvozne in izvozne trgovine. Veletrgovina SHS se ozira osobito na važno pristanišče v Solunu. Pred kratkim so ustanovili tam Amerikanci in Italijani svojo trgovsko komoro. Tako se ustanovi sedaj tudi naša trg. in industrijska komora, ki bo mnogo pripomogla naši trgovini k vstopu v svetovno trgovino. Tozadevni odlok ministr. za trg. in industrijo je že rešen in je osnovana že tudi prva ustanova za to veletrgovno trgovsko in obrtno komoro. Pozivamo in opozarjamo trgovce in podjetnike, da upoštevajo to našo komoro in se pridružijo k njeni ustanovitvi.

neuprziroženo Zgodovinsko bojno igro na konjih. Kozaki, ki so najboljši konjeniki sveta in katerih urnost, hrabrost in elastičnost je priznana od vsega sveta, bodo proizvajali 20 točk najbratovolnejših vojaških produkcij na izučeni navadni domači konjih, ki so jih sami dresirali tekmo 14 dni. Kozaki pozivajo tem potom vse kavaleriste, konjenike vseh držav, artiste in cirkušne jahače na tekmo in plačajo onemu, ki bi vse točke izvedel kot oni, takoj 10.000 kron. — Cene mestom: Sedeži 10 din., stojališča 5 din., dijaki 3 din., otroci 1 din. — Cenjeno občinstvo se prosi, da si nabavi vstopnice že v predprodaji, ker se je že ponovno dogodilo, da se pri blagajni igrišča ni moglo dovolj brzo izdati vstopnic in je vsled tega občinstvo zamudilo več točk interesantnega sporeda. Predprodaja vstopnic v trafikki Sever, Selenburgova ulica. V slučaju neugodnega vremena se bo vršila vojna igra prihodnji dan. — *Prvkratk in poslednji krat!* — *Mestna zastavljavnica* ima tomesčno dražbo februarja 1921 zastavljenih predmetov 13. t. m. popoldne.

rešitev njihovih zahtev edino pravilna pot mirem sporazum.

Truplo učenca meščanske šole Miroslava Kolarja, ki je dne 25. julija t. l. utonil pri kopanju v Dravi, so našli sedaj v bližini kopališča že popolnoma razpadlo. Truplo so prenesli v mrlišnico v Pobrežje, kjer se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. ob 4. uri pop. pogreb.

Italijanski prekopčevalci so dne 6. sept. kupili in odpravili iz Maribora okoli 15 tisoč kokos.

Odsek amater fotografov »Slovenskega planinskega društva« v Mariboru vabi na sestanek, ki se vrši v četrtek, dne 13. okt. ob 8. uri zvečer v Nar. domu. Pri tej priliki se bo ocenilo tudi posnetke iz zadnjega izleta na Pohorje.

Smrt vsled veselja. Zasebni uradnik Kalan, ki je bil dolgo časa brez službe, je zvedel, da je dobil službo na stanovanjskem uradu. Tega se je moč tako razveseliti, da ga je med potom na ulici zadela kap.

svojega »vestnega« moža, kadar mora le-ta iti na delo.

Odvetnik dr. R. Sadnik se namerava preseliti v Gradec. — Hišo na Florjanskem trgu bo najbrže kupila podružnica Ljubljanske kreditne banke, kjer ima že sedaj svoje prostore.

Veliko pomanjkanje vode je v Ptiju. Studenci so se razen par ob Dravi, vsi posušili.

Dnevne vesti.

Najbolji vzgled našim trgovcem in drugim imoviteljem sledi glede državnega posojila so gotovo delavci Artilerijskega Arzenala v Ljubljani. Na inicijativu Upravnika g. potpukovnika Živojina Brzakovića so isti podpisali skupno 64.400 kron državnemu posojilu. Če se pomisli, da je delavstvo navezalo samo na svoj vneseni zaslužek in si bo moralo to za njih vsekar veliko svoto pritrigati od ust, so isti s tem činom dokazali veliko državljansko razumevanja, kar se pri večini naših trgovcev in bogatejših slojev žalbiže pogreša. Vsa čast zavednim delavcem, ki s tem prvačijo marsikaterim premožnim in drugače vedno velikim Jugoslovonom.

Narodno - socialna Zveza, podružnica Kamnik priredi v nedeljo, dne 9. t. m. ob 10. uri dopoldne javen shod v prostori gostilne »Levičnik« na Grabnu. Popoldne istega dne, ob 4. uri popoldne, se vrši javen shod za delavstvo na Duplici in sicer v prostori gostilne pri »Škoficu«.

Justično ministrstvo je izdalo odlok, s katerim se določuje sodnim zdravnikom takša za sodniško zdravniška dela, kateri odlok je bil objavljen v »Ljudskem Vestniku« ter stoji na Hrvaškem že s prvimi listi v veljavo. Ta odlok je v celoti zelo pomanjkljiv, ker obsega komaj petinko zdravniških preiskav, vendar pa saj pri nekaterih važnih funkcijah zdravnikov pri sodnih malo bolje plača kot zastareli ceniki, ki so naravnost smešni. Vprašamo se, kaj sodno oblast za Slovenijo, kdaj stopijo tudi za nas ti ceniki v veljavo in od katerega časa?

Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani dobi večjo državno subvencijo, ki jo je ministrski svet že odobril.

Sekvester nad rudnikom »Bleibergwerke« v Meziški dolini je ministrstvo pravde na pritisk Anglije ukinilo. Rudnik je kupila in prevzela neka angleška družba.

Popravek. V članku »Politični trik«, smo ga priložili v včerajšnji številki, se ima glasil v drugem odstavku (33 vrsta) stavek pravilno: »Politični trik se je prvič ponesrečil, ko sem se glasovanja vzdiral«.

Obrtne nadaljevalne šole. Od poučene strani se nam poroča: Prizadeletni krogom je znano, da se imajo obrtne nadaljevalne šole borbti z velikimi težočastimi materialnega značaja. Letni prispevki lokalnih faktorjev in državne subvencije ne naraščajo v toliki izmeri, kakor raste draginja, učiteljsko pa zahteva leto za letom višje honorarje za pouk. Vse to povzroča naučni upravi nemalo težave in to tembolj, ker letošnji državni proračun še vedno ni ugotovljen in naučna uprava še ne zna natančno, s kakimi sredstvi bode razpolagala v tekočem šolskem letu. Zato naučna uprava ne more dati na mnogobrojna vprašanja, ki jih dohajajo v tej zadevi, točnega odgovora, dokler ne izve v koliki izmeri so njeni predlogi upoštevani v državnem proračunu. To vella v prvi vrsti za obrtne nadaljevalne šole, ki se nameravajo letos na novo otvoriti. Priporočati je dotičnim činiteljem, da počakajo s pričetkom pouka do tedaj, ko bode znan državni proračun. Glede ostalih, že obstoječih šol pa ni nobene zadržka, da prično s poukom, kakor to določa njih pravilnik. Naučna uprava je uverjena, da se bode pri obojestranski dobri volji našel modus, ki bode zagotovil obstoj teh velevažnih učnih priredb za naš obrtni naraščaj.

Pozor Primorci! V vseh občinskih zasedenega ozemlja se vrši popisovanje državljanov. Vselej tega pozivamo vse v Jugoslaviji bivačole Primorce, ki niso in tudi ne bodo optrili za jugoslovansko državljanstvo, naj se v lastnem interesu takoj pismeno prijavijo svojim domovnim občanom, da jih vpíšejo v imenik novih državljanov Italije. Prijavi je priložiti od tukajšnjih občinskih uradov potrjene družinske liste.

Svi akademiki. Koli ove godine žele, da studiraju u Zagrebu mogu dobiti besplatne informacije za sve zagrebačke visoke škole, kod Jugoslovanskog akademickog kluba »Jurislaw Janušić, Zagreb, Univerza« Svi oni pojedinci, koji žele, da sudjeluju u naprednom smjeru oko prosvetno narodnog i socijalnog rada, neka se upišu čim stignu u Zagreb u klub, koji je već decenije djelovao na Rijeci i okolici, dok je sada prenesao svoje djelovanje i na istoimno Jugoslaviju.

Revizija invalidskih uredb. Zakonodajni odbor je sklenil, da se v dvomav v vojni padli vojakov brez otrok v starosti do 40 let, ki so se delazmočno odvzame dodatek na invalidsko penzijo. Istotako se vzmaje tako doklade invalidom nižega razreda, ki so se za delo sposobni in je do 50 odstotkov nesposobni. Dodatek izgube tudi rodbinski člani padlih vojakov, ako plačuju preko 20 dinarjev neposrednega davka. Obenem se ustanovi narodni fond s kapitalom 20 milijonov din., da se prekri invalidom samostojne eksistence. — Oblasti morajo prevzeti skrb, da se vojnim strotam čimprej preskrbi odgoja v družinah ter se jim da prilika, da se izuče raznih obrti. V ta namen se mora organizirati vrhovni svet. Na ta način je proračun za zaščito dece razbremenjen za 8 milijonov dinarjev.

Financijska delegacija je izdala ponatis časopisnega zakona o drž. trošarin, takšah in pristojbinah z dne 27. junija 1921 ter nas prijatelji vašega lista opozarja na važno netočnost ponatisa, na kar vsled principieline važnosti zakona opozarjamo g. delegata. Na strani 5 ponatisa se glasi uvodni stavek po naštevanih tarif. postavk zakona o takšah kraljevine Srbije: »Zakon o takšah kraljevine Srbije z dne 30. marca 1921, kolikor se tiče nastopnih tarifnih postavk... se izpreminjate zakone o pristojbinah, ki veljajo za pobiranje imenovanih taks v ostalih pokrajinah naše kraljevine, razširja na vella glede pobiranja tak tak« — v. di-

narih — na vsem ozemlju naše kraljevine; te postavke itd.« Uradni list št. 100 z dne 22. avgusta 1921 pa povdaja zakon sledeče: »Zakon o takšah kraljevine Srbije z dne 30. marca 1921, kolikor tiče nastopnih tarif. postavk... se nekvarno zakonom o pristojbinah, ki veljajo za pobiranje imenovanih taks v ostalih pokrajinah naše kraljevine; te postavke itd.« Prvo izključuje drugo, kaj je pravo? Ker se prilje našega lista bavi s posebno sistematično izdajo pristojbin, nas opozarja na to netočnost, ki bi mogla napraviti zmedo ter vsled tega prošimo g. delegata, da pojasni različna besedila, katero naj velja kot pravilno.

Gospod Lovro Humar iz Jesenic nam poroča, da je bil res imenovan za občinskega tajnika trga Ljutomer, toda vsled bolehnosti ne namerava nastopiti službe, temveč ostane na Jesenicah.

Karitas in Prava, kje ste? Iz Laškega nam pišejo: Po Laškem trgu vidim že dalje časa tavati osivelega moža. Na vprašanje izvem, da je to 65letni bivši laški davčni nadupravitelj M. Zveled sem, da je bil moč celj volni čas pripravljen k aktivnemu službovanju in ko se je ob političnem preobrati vrnil, je bil od našega finančnega poverjenstva iz službe odpuščen. Informatorja tragedije sem podučil, da je moral biti M. gotovo hud Nemec in da ga vsled tega naša vlada ni sprejela. Izvedel sem pa od značajnih laških mož, da se imenovani sploh nikdar ni brigal za politiko ter nasedel le intrigi nevoščljivega koritarja, ki je baje svoj namen dosegel. Ko sem izvedel, da je ostareli mož z ženo in 2 nepreskrbljenima otrokoma po 30letni državnih službi izpostavljen bedi in gladi, sem sklenil prositi Vaš list in če imamo kaj pravljubne javnosti, da se zadeva preišče. Da bi se izmozganega človeka po storjenih intrigah pahnilo tako v bedo, to hočemo, če tudi po 3 letni zamudi zabraniti.

Obesil se je v Zagorju pri Ponikvi ob južni železnici slabomni hlapec K. Pisaneč.

V pretepu ubit. Pri Sv. Jurju ob Ščavnici je neki Klobasa s kolom ubil 18-letnega Mat. Vrtnjaka.

Umri je v Vojniki župnik Jos. Potovšek, rodom iz Rimskih toplic.

»Gospodstviški Zvon« priredi ob priliki obletnice koroškega plebiscita v ponedeljek 10. okt. ob 7. uri zvečer JAVEN SHOD v dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

Maribor.

Stari grehi avstroilistva se oživljajo. V Ljubljani se jako šopiri star nemur in krivoloničnik, sedaj demokrat slovenski, gospod inž. Leo Sch... z. Da se temu človeku malo resnice v obraz pove, se oglašajo svoječasni voljak njegove bolnice, katero je oskrboval kot delegat »Rdečega križa« v volnem času v Albaniji. Prihajali so tisoči malaristov čez njegovo bolnico, katere je pital z »Dörge-muse«, akoravno je bilo obilo okrepčila last voljstva, seveda to je skupno vžival vsak dan pilan s svojimi usmiljenimi sestrami in z nemškimi zdravnicami, a bolniki so umirali, ker so se hranili s kininom. Marsikdo bi ostal pri življenju, a ta je videl, da so večinoma Slovani prihajali v njegovo bolnico, zato je imel svoj princip: »Der Slave soll krepieren.« Imamo še več takšnih v Ljubljani in prišli bomo z njihovo naprednostjo tudi na dan. Gospod Leo si pa naj lepo svoje vste izprašajo iz albanjskega časa.

Prihodnja redna seja občinskega sveta je sklicana za v torek 11. okt. ob 6. uri zvečer. Na dnevnem redu so med drugim poročila raznih odsekov in osebne zadeve.

Dramatični odsek »Jugoslovenske Matice« v Mariboru vprizori v ponedeljek, dne 10. okt. ob pol 9. uri zvečer Finžarjevo »Verigo«. Pri prireditvi sodeluje pevsko društvo »Drava«. Ker je čisti dobiček namenjen revnim koroškim dijakom-beguncem je pričakovati obilne udeležbe.

II. redni občni zbor društva odvetniških in notarskih uradnikov mariborskega okrožja dne 1. okt. 1921 v Mariboru pri Stari pivovarni je bil dobro obiskan, vršil se je jako živahno ter je trajal nad 4 ure. Društveni predsednik Dragotin Gilčvert je podal obširno in izčrpano poročilo o poslovnem letu za čas od 14. marca 1920 do 1. okt. 1921. Našel je pristope in odstopne članov, kojih je društvo ob zaključku leta štelo 73, napeval je burna razpravljanja v 11 sejah in 9 zborovanjih, kjer je tvorilo glavno snov mezdno gibanje, ki je dovedlo od prvotnih plač v letu 1919 za koncipiente in pis. ravnatelje od 600 do 3600 kron in več, v letu 1921 in za strojeopisale od 300 do 1800 kron in več. Tudi posredovanje služb je dozorelo v toliko, da se gg. odvetniki in notarji po večini obračajo radi nastavljanja uradništva do društva in je slednje doseglo nastavitve treh pis. ravnateljev, 4 uradnikov in 6 strojeopis na dobra mesta. Na predlog društvenega predsednika se je soglasno sklenilo, da društvo skupno s pobratnim društvom v Celju ter s svojimi skupinami v Ptiju začne izdajati lastno strokovno glasilo »Odvetniška pisarna«. Nadalje se je soglasno sklenilo, da se pripravi osnutek za zakonski načrt za ustanovitev zbornice odvetniškega in notarskega uradništva po Sloveniji ter potom odvetniških in notarskih zbornic in pri pravosodnem ministru v Beogradu izposluje ugodno rešitev zato prepotrebno institucijo. Izreklo se je tudi zahvalo časopisu, ki je v objavah strokovnih poročil mnogo pripomoglo k ugodnemu pokretu, zahvala se je izrekla tudi vsem gg. šefom, ki so to gibanje prav razumeli ter je dejansko podpirali. Dokler se ne omogoči ustanovitev lastnih zbornic se sestavi izpraševalne komisije, obstoječe iz odvetnikov, pis. ravnateljev in strojeopis, ki bodo za enkrat odločevale v spornih vprašanjih glede perfektnosti in kvalifikacije posameznikov. Delegatinja pujske skupine gospodična Nežica Gorškova je v dobro zasnovanem poročilu očrtala delovanje pujske skupine. Delegat Fr. Hrušovar od društva odvetniških in notarskih uradnikov v Celju je poročal o gibanju tovarišev celjskega okrožja ter žel za svoja izvajanja splošno prijetjevanje. V odbor so bili izvoljeni: predsednikom Dragotin Gilčvert, podpredsednikom Stefan Der-gas, nadalje Josip Čilenšek, Dora Puelli, Moškon Franjo, Mici Ravtar, Boleslav Polajno, Karol Hošić in Lija Mlakar. Namestniki: Zaveršnik Anica, Ferjančič Zinka in abs. jurist Justin Rafael, Nadzorstvo Planinšek Martin in Mici Lorber. Cinarino se je določilo za članstvo s plačo do 300 din. 2 din., do 500 din. 3 din., do 800 din. 4 din. in nad 800 din. 5 din. mesečno. Pristopnina znaša enkratni mesečni znesek gornjih nastavkov. Podporna mesečno 5 din. Ustanovnina 1 krat za vselej 250 din. Naročnina glasila »Odvetniška pisarna« znaša mesečno 2 dinarja.

Shod proti draginji. V nedeljo, dne 9. okt. t. l. se vrši v Narodnem domu in ne kot smo včeraj pomotoma poročali v Odtzovi dvorani ob 10. uri dopoldne protestni shod javnih in zasebnih nameščencev proti sedanjim vedno naraščajoči draginji.

Občinsko radosiše za pobiranje draginje je določilo, da se uvršča meso v tri kategorije ter da je odvisna kakovost mesa za uvrstitve v te kategorije od pregleda po mestnem živinozdravniku.

Obletnica plebiscita. V nedeljo, dne 16. t. m. prirede mariborski Korošci ob priliki obletnice žalostnega koroškega plebiscita veliko žalno manifestacijo, ki bo obenem tudi protest proti trajnemu kršenju sentzer-menske pogodbe od strani avstrijskih Nemcev.

Beračenje. Ker so se v mestu vkljub prepovedi policijskega ravnanja zopet pričeli pojavljati številni berači iz okolice, je napravila policija pozor ter jih mnogo aretirala ter odposlala v njihove pristojne občine.

Za 5. t. m. napovedana stavka mariborskih mesarjev je preložena za 8 dni, ker so mesarji izprevideli, da je za primerno

Celje.

Obletnica plebiscita na Koroškem je v ponedeljek, dne 10. oktobra. Umestno bi bilo, da se tudi naše Celje spomni tega dneva ter na istega razobesi žalne zastave ter, da se priredi na večer zborovanje. Merodajni činitelji naj bi vse to pravočasno ukrenili.

Okrožna organizacija NSS v Celju sklicuje sledeče shode: danes v soboto 8. okt. ob 6. uri zvečer shod v Šostanju, jutri v nedeljo 9. okt. ob 8. uri zjutraj shod v St. Vidu pri Grobelnem, ob 11. uri shod v St. Juriju ob 1. z. ob 3. uri popoldne shod v Št. rali, ob 7. uri zvečer shod v Vojniki. Na shodih govori narodni poslanec tov. Brandner o našem notranjem in zunanje političnem položaju v zvezi (z ozirom na obletnico koroškega plebiscita) s koroškim vprašanjem. Vabimo somišljenike, da se v obilnem številu odzovejo našemu pozivu.

Koncert ruskega mešanega zbora iz Strinjske pri Ptiju se vrši danes v soboto ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. Koncert bo zelo zanimiv in je upati, da ga občinstvo mnogobrojno poseti.

16. redni občni zbor društva odvetniških in notarskih uradnikov v Celju se je vršil dne 2. okt. 1921 v hotelu »Balkan« ob lepi udeležbi. Tega pomembnega občnega zbora so se udeležili med drugim tudi društveni ustanovniki in častni član Ivan Bova, ki je bil ob prisotnih prisrčno pozdravljen. Od strani pokrajinskega pokojniškega zbora v Ljubljani je došel dr. Janko Vrančič. Društveni predsednik mariborskega okrožja Dragotin Gilčvert ter blaginjak Franjo Moškon sta bila odposlana kot delegata iz Maribora. Predsednik celjskega društva Ignac Založnik, sedaj obrtni komisar, obrazložil je društveno delovanje v celjskem okrožju, njegaj razvoj in težkoče od leta 1914 dalje v jedrnatem in temeljitim govoru. Delegat Dragotin Gilčvert je poročal o društvenem delovanju mariborskega okrožja od ustanovitve 18. junija 1919 dalje, zlasti o pridobivanju članov, mezdnem gibanju, preteči stavki, ustanovitvi pujske skupine ter je slednjič postavil predlog, da se zopet začne izdajati stanovsko glasilo, in sicer v Mariboru ter tudi poskrbi za predpriprave za ustanovitev zbornice odvetniških in notarskih uradnikov po glavnih mestih v Sloveniji in tudi drugod, kolja predloga sta bila v principu soglasno sprejeta. Nato je poročal g. dr. Janko Vrančič iz Ljubljane o ustroju, razvoju in pomenu pokojniškega zbora. To temeljito in poučno predavanje zasluži poseben članek, da se vsak posameznik pouči o pomenu, potrebi in koristi tega zbora. G. dr. Vrančiča je se pazno poslušalo ter je napravil njegov strokovnjaški govor na vse navzoče globok vtis, za kar je žel odobravanje in zahvalo. Ker je bil društveni predsednik Ignac Založnik imenovan za obrtnega komisarja, in se je vsled tega poslovil od našega stanu, izrekla se mu je topla zahvala za njegovo dolgoletno in uspešno delovanje kot predsedniku ter se ga je z vzklikom imenovalo častnim članom društva. Kot novega predsednika se je izvolilo pis. ravnatelja Lovro Cremonžnika, za podpredsednika pa odvetniškega kandidata dr. Rudolfa Doboviška. Na predlog dr. Doboviška je votiral občni zbor celjskega društva takoj 1000 kron kot začetni prispevek za tiskovni fond društvenega glasila ter se je v časopisni odsek izvolilo Ivana Bova in dr. Doboviška, ki bodela sodelovala v odseku mariborskega okrožja. Cinarino, pristopnino in podpornico se je določilo v oni višini, kot dan poprej 1. okt. 1921 na občnem zboru v Mariboru, naročnina za društveno glasilo pa 2 dinarja mesečno.

Tovarna Pertinat nam poroča, da ji je mariborski magistrat pomotoma zaplenil več vagonov soli, ki pa ni bila skrita, temveč shranjena v javnem skladišču »Balkana«. Pri sodni razpravi se je pomota razjasnila ter je bila sol dana lastniku na razpolago. Pri tej priliki se je tudi dogodilo, da je bila sol večinoma že razprodana ter je imela pri tem trdva precejšnjo izgubo.

Gibanje tkalnickega delavstva v St. Pavlu. Pret. nedeljo so se vršila pokajanja med tkalničkim delavstvom, ki je organizirano v narodno-socialni Zvezi in ravnateljem tkalnice v zadevi regulacije plač. Poleg ravnatelja je bil na strani delodajalca zastopnik tudi tajnik Zveze Industrijev dr. Pavlin, na strani delavstva pa narodni poslanec Brandner. Sporazum se je dosegel na ta način, da so bile mezde gotovih delavskih kategorij, posebno ženskih zvišane od 15 do 35 odstotkov in da je podjetje pogojno pristalo na četrtletne nabavne prispevke.

Ceste po celjski okolici so pričeli spravljati v red in jih posipavati z gramozom. Saj je že bila tudi potreba. Nujno pa je tudi potrebno, da se naši predmestni kralj kakor Gaberle, Breg, Savodna v zimskih nočeh tudi razvsetijo. Naloga novoizvoljenega občinskega odbora celjske okolice bo, v tem oziru storiti potrebne korake.

Draginja tudi pri nas v Celju dnevno narašča. Mast je po 84 K kilogram, sladkor po 56 oz. 48, na trgu so poskočile v cenah vse življenske potrebščine. Obetajo se nam še krasni časi.

Gledališče in glasba.

»Glasbena Matica«. K zadnjič prijavljenim novim slovenskim skladbam dodajamo še, da so ravnokar došle še druge najnovejše slovenske skladbe. Te so: »Trije samospjevi«. Zložil Marj. Kogoj. 1. Zvečer. Besede Otona Zupaničca. 2. Da sem jaz Jezus. Besede zložil Cvetko Golar. 3. Gajzela. Besede zložil Dragotin Kette. — Dajle: Štiri Prešernove pesmi. Zložil Josip Mihal. 1. Nezakonska mati. Za sopran. 2. — da jo ljubim. Iz gazel. Za tenor. 3. Pevca. Za bas. 4. Napis na velikem zvonu pri Sv. Joštu. Za bas. Te najnovejše skladbe: Satterjeva (V pepelnici noči); Pavčičeve (10 pesmi); Kogojeve (3 pesmi) in Michlove (4 Prešernove pesmi) se dobivajo v pisarni »Glasbene Matice«.

»Glasbena Matica«. Zlatko Balokovič, eden največjih jugoslovanskih umetnikov ho v soboto dne 15. oktobra 1921 v Ljubljani v unijski dvorani koncertiral. Dolžnost vseh Jugoslovenov je, da respektualo svoje velike umetnike in posetijo koncert. Vstopnice se bodo prodajale v pisarni »Glasbene Matice« v hiši Filharmonične družbe na Kongresnem trgu 9, pritičile iz sicer od 10.—12. ure in od 3.—5. ure.

Sokolstvo.

Sokol Moste pri Ljubljani vabi članstvo in Sokolstvo naklonjeno občinstvo na vinskogratje, ki jo priredi v nedeljo, dne 9. okt. t. l. v telovadnici na Selu. Zdravoljavna tombola Sokola II, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. na Kongresnem trgu, se prične točno ob 3. uri popoldne, kar se naznanja s trikratnim znakom s krflovko, in sicer po sledečem igralnem redu: Na odru, zgrajenem na Kongresnem trgu, stoji žrebalko kolo, v katerem se nahajajo številke od 1 do 90. Vpricho v to pooblaščen komisije se žrebalko kolo zavrti, tako da se številke dobro pomešajo, nakar seže žrebalec (mlad fantič) z golo roko med številke, potegne eno iz kolesa ter jo izroči predsedniku komisije. Komisija ugotovi, katera številka je izžrebana, nakar se jo razglasi. Tako se postopa nadalje do končane igre. — Dobitki so sledeči: ambe, terne, kvaterne, činki in tombole. Kdor ugotovi, da ima v eni izmed treh vodoravnih vrst številke dve številki, ki sta bili že izklicani, prijavil komisiji ambo, nakar dobi enega izmed dobitkov, določenih za ambe. Kadar so oddani vsi dobitki za ambe, se more zadržati dobitek le, ako so v isti vodoravni vrsti izklicane tri številke. Pri kvaterni morajo biti izklicane štiri, pri činkih pa vseh pet številke iste vodoravne vrste. Sele, ko so bili oddani zaporedoma vsi dobitki, določen za ambe, terne, kvaterne in činke, se prične odločati bitka za tombole. Tombolo prijavil, kdor ima pri izklicanih vseh 15 številki iste tombole tablice. Vendar pa velja prijavljena tombola le, ako je dobljena na zadnjo neposredno pred prijavo izžrebano številko. Takolimenovane »utajene« tombole se ne bodo priznale. Pri vsem tem pa ni potrebno, da bi bile številke klicane zaporedoma, kot stoji na posameznih tablicah. — Končno svetujemo v svrhu lažje kontrole, da vsakdo na svojih tablicah izžrebane številke prečrta s svinčnikom, ker je to najprejdenišči način. Številka sama pa mora ostati na vsak način popolnoma jasno čitljiva. — Opozarja se še, da je izključeno, da bi mogel katerikoli dobitek preostati društvu, ker se vrši tombola tako dolgo, dokler niso oddani brez izjeme vsi dobitki po redu, kot so ocenjeni, torej najprej vse ambe, nato vse terne, kvaterne, vsi činki in končno vse tombole.

Sokol II vabi vse člane in članice, ki so obljubili sodelovanje pri cvetličnem dnevu dne 9. t. m., da se zanesljivo udeležijo zadnje tozadevne seje, ki se vrši v soboto, dne 8. t. m. točno ob 8. uri zvečer na realki. Pripravite seboj sodelavce in sodelavke.

Sport in turistika.

HAŠK (hrvatski akad. športni klub—Ilirija). V nedeljo gostuje v Ljubljani po predledku enega leta Hrvatski prvak, zagrebaški HAŠK. Ker letos po gostovanju Gradljanskega ŠK v Ljubljani nismo videli niti enega res prvorazrednega hrvatskega moštva, bo sprejela Ljubljanska publika tekmo s HAŠkom sigurno z največjim zanimanjem. Zanimanje za tekmo bo tem večje, ker je znano, da je bila Ilirija spomladi, ko je podlegla Gradjanskemu, v zelo slabi formi, sedaj pa je njeno moštvo zopet tako močno in solidno, da bo HAŠku popolnoma enakovreden nasprotnik. — HAŠK je ustanovitelj hrvatskega sporta in njegov voditelj že desetletje. V nogometu mu je Gradjanski sicer za nekaj let odvzel prvenstvo, a danes je zopet nia višku in reprezentira kot prav Zagrebaškega nogometnega podsaveza najboljšo kvaliteto jugoslovanskega nogometista. — Pričetek tekme je določen na 16. uro. Predprodaja vstopnic v soboto od 4.—6. ure in v nedeljo od pol 11.—12. pri blaginjah na prostoru Ilirije.

Izlet na Kum priredi Slovensko Planinsko Društvo v nedeljo dne 9. oktobra t. l. skupno z Goriško podružnico S. P. Po možnosti se izleta udeležijo tudi Mariborska in Posavska podružnica ter »Hrvatsko Planinarsko Društvo« iz Zagreba. Člani Slovenskega Planinskega Društva imajo iz Ljubljane proti društveni izkaznici polovično vožnjo do Trbovelj in nazaj. Odhod iz Ljubljane z juž. kolovodra ob 6.40. Člani se opozarjajo, da vozne listke, ki morajo biti do postajne blaginje žigosani obdrža za vožnjo nazaj. Proviant je vzeti s seboj. Člani in prijatelji Slovenskega Planinskega Društva se vabijo, da se izleta v čim večjem številu udeležijo. Odbor S. P. D.

Jugoslovanski »Koturaški Savez« razpisuje dirko za Gorsko prvenstvo Jugoslavije na progi Podlipa—Smerčjele 8 km na dne 9. oktobra 1921. Dostov je dovoljen vsem članom klubov včlanjenih pri Jugosl. Kot. Savezu ali Koturaške; Podsavezu za Slovenijo. Prijavit se je pri odborniku Jug. Kot. Saveza g. Fran Ogrin do sobote 8. oktobra ob 8. ure zvečer, Gosposvetska cesta 14.

— Obrtne nadaljevalne šole. Od poučene strani se nam poroča: Prizadeletni krogom je znano, da se imajo obrtne nadaljevalne šole borbti z velikimi težočastimi materialnega značaja. Letni prispevki lokalnih faktorjev in državne subvencije ne naraščajo v toliki izmeri, kakor raste draginja, učiteljsko pa zahteva leto za letom višje honorarje za pouk. Vse to povzroča naučni upravi nemalo težave in to tembolj, ker letošnji državni proračun še vedno ni ugotovljen in naučna uprava še ne zna natančno, s kakimi sredstvi bode razpolagala v tekočem šolskem letu. Zato naučna uprava ne more dati na mnogobrojna vprašanja, ki jih dohajajo v tej zadevi, točnega odgovora, dokler ne izve v koliki izmeri so njeni predlogi upoštevani v državnem proračunu. To vella v prvi vrsti za obrtne nadaljevalne šole, ki se nameravajo letos na novo otvoriti. Priporočati je dotičnim činiteljem, da počakajo s pričetkom pouka do tedaj, ko bode znan državni proračun. Glede ostalih, že obstoječih šol pa ni nobene zadržka, da prično s poukom, kakor to določa njih pravilnik. Naučna uprava je uverjena, da se bode pri obojestranski dobri volji našel modus, ki bode zagotovil obstoj teh velevažnih učnih priredb za naš obrtni naraščaj.

Pozor Primorci! V vseh občinskih zasedenega ozemlja se vrši popisovanje državljanov. Vselej tega pozivamo vse v Jugoslaviji bivačole Primorce, ki niso in tudi ne bodo optrili za jugoslovansko državljanstvo, naj se v lastnem interesu takoj pismeno prijavijo svojim domovnim občanom, da jih vpíšejo v imenik novih državljanov Italije. Prijavi je priložiti od tukajšnjih občinskih uradov potrjene družinske liste.

Svi akademiki. Koli ove godine žele, da studiraju u Zagrebu mogu dobiti besplatne informacije za sve zagrebačke visoke škole, kod Jugoslovanskog akademickog kluba »Jurislaw Janušić, Zagreb, Univerza« Svi oni pojedinci, koji žele, da sudjeluju u naprednom smjeru oko prosvetno narodnog i socijalnog rada, neka se upišu čim stignu u Zagreb u klub, koji je već decenije djelovao na Rijeci i okolici, dok je sada prenesao svoje djelovanje i na istoimno Jugoslaviju.

Revizija invalidskih uredb. Zakonodajni odbor je sklenil, da se v dvomav v vojni padli vojakov brez otrok v starosti do 40 let, ki so se delazmočno odvzame dodatek na invalidsko penzijo. Istotako se vzmaje tako doklade invalidom nižega razreda, ki so se za delo sposobni in je do 50 odstotkov nesposobni. Dodatek izgube tudi rodbinski člani padlih vojakov, ako plačuju preko 20 dinarjev neposrednega davka. Obenem se ustanovi narodni fond s kapitalom 20 milijonov din., da se prekri invalidom samostojne eksistence. — Oblasti morajo prevzeti skrb, da se vojnim strotam čimprej preskrbi odgoja v družinah ter se jim da prilika, da se izuče raznih obrti. V ta namen se mora organizirati vrhovni svet. Na ta način je proračun za zaščito dece razbremenjen za 8 milijonov dinarjev.

Financijska delegacija je izdala ponatis časopisnega zakona o drž. trošarin, takšah in pristojbinah z dne 27. junija 1921 ter nas prijatelji vašega lista opozarja na važno netočnost ponatisa, na kar vsled principieline važnosti zakona opozarjamo g. delegata. Na strani 5 ponatisa se glasi uvodni stavek po naštevanih tarif. postavk zakona o takšah kraljevine Srbije: »Zakon o takšah kraljevine Srbije z dne 30. marca 1921, kolikor se tiče nastopnih tarifnih postavk... se izpreminjate zakone o pristojbinah, ki veljajo za pobiranje imenovanih taks v ostalih pokrajinah naše kraljevine, razširja na vella glede pobiranja tak tak« — v. di-

— V pretepu ubit. Pri Sv. Jurju ob Ščavnici je neki Klobasa s kolom ubil 18-letnega Mat. Vrtnjaka.

Umri je v Vojniki župnik Jos. Potovšek, rodom iz Rimskih toplic.

Akademiki! Radi vesti o ukinitvi ljubljanske tehniške in medicinske fakultete sklicujemo protestno skupščino celokupne akademske omladine danes v soboto ob 10. dopoldne v zbornici univerze. Odbor akad. društva jugosl. tehnikov.

Ljubljana.

— Sestanek okrožnega kluba dobrovoljcev v Kranju se vrši 9. t. m. ob pol 10. uri pri Novi pošti. Predsednik.

— Trimesečni keramični tečaj na srednji tehnični šoli v Ljubljani. Lončarska obrt v Sloveniji je bila svoj čas lepo razvita ter je donosala lončarjem lepe zaslužke. Danes se nahaja ta nekdanji cvetoča obrt v stanju propadanja, zlasti radi tega, ker se mladina posveča raje drugim strokam, ki momentano nudijo lepšo eksistenco. Da bi lončarska obrt, ki je v več kraljih v Sloveniji še danes razširjena kot domača industrija, se povzdignila na višjo stopnjo, je Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani nastavlil posebne keramične učitelja, ki naj bi seznanili naše lončarje z vsemi napredki v keramični industriji. V ta namen se namerava ustanoviti na srednji tehnični šoli v Ljubljani stalen keramični oddelek, ki bo zagotavljal naši lončarski obrti praktično in teoretično dobro izvežban naraščaj. S 1. novembrom se otvori prvi 3 mesečni strokovni keramični tečaj. Natančneje informacije daje Urad za pospeševanje obrti.

— Državna trgovska akademija v Ljubljani. Pouk v II. letniku se prične v ponedeljek, 10. okt. ob 8. uri zjutraj. Začetek predavanja na abiturientskem tečaju se razglasi pozneje. — Ravnateljstvo.

— Izvanredni občni zbor »Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani« se vrši v petek, dne 28. t. m. ob 4. uri pop. v magistratni dvorani s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsednika. 2. Stališče društva namram tovariškem zdravniškem društvu v Mariboru. 3. Poročilo častnega soda. 5. Slučajnosti.

— Vinsko trgatvev priredi Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj v prid svojih javni ljudski knjižnici in svojemu gledališkemu odru danes v soboto 8. okt. v veliki in mal dvorani Mestnega doma. Vstopnina 2 in pol dinarja, začetek ob 8. uri zvečer. Preskrbljeno je za najraznovrst

Droblj.

* Honorarji slavni angleških avtorjev. Shakespeare ni dobil za svoja dramatična dela niti vinarija. Milton za svoj »Izgubljeni raj« — za vse tri izdaje — 100 kron. Eden najboljših zgodovinskih pisateljev svoje dobe je bil John Stow (1598). Ta je dobil za svoje ogromno delo »Survey of London« 60 K in 40 proizvodov zastoj. Tudi mu je kralj Jakob podelil listino »svobodnega prosjačenja, da bi mogel nabirati prostovoljne prispevke od čitateljev, ali Stow se je neki sramoval rabiti to listino. Na boljšem pa je bil že Ben Jonson. Ime je letne pokojnine 1.300 K; kakor arhivar in kronikar londonskega mesta je imel 1000 K letne plače in grof Pembroke — njegov dobrotnik — mu je podaril za vsako novo leto 400 K. Razmere so se znatno izboljšale v 18. stoletju, posebno zastran tega, ker so izginila domnevanja, da bi bil pisatelj-gentleman razžaljen, ako bi mu kdo hotel pokloniti honorar. Addison je dobil za eno svojih del 1000 K, Swift za »Guliverova potovanja« 4000 K. (Delo je bilo razprodano v enem tednu.) Za

klasične prevode Homerja je dobil Pope 4000 K, za Iliado 10.000 K, Odisejo 9.000 K. Samuel Johnson, jezikoslovec kakor je bil naš Levstik — je dobil 33.000 K honorarja in prosto stanovanje. Burus je dobil za svoje pesmi komaj 400 K, namreč za prvo izdajo. A naslednje izdaje so mu prinesle lep honorar. Danes zasluži s pisateljevanjem največ Rudyard Kipling. Njegove knjige plačujejo založniki po funtu šterlingov za vsako besedo. Macaulay je prejel za »Angleško povestnico« 400.000 K. Bulwer je dovolil skozi 10 let izdajati svoje knjige v ljudski izdaji, za kar je prejel 400.000 K (1853.) Wilkie Collins (1863.) je dobil za svoj roman »No Name« 60.000 K. George Eliot je dobila za »Romola« 200.000 K. John Ruskin pa je imel 80.000 K letnega honorarja.

* Preživela hčerka ruskega carja. Revolucija je popolnoma uničila in zatrla rusko carsko rodbino. Do danes nismo vedeli, da se je vendarle prebila skozi to valovje krvi ena carjeva hčerka in sicer velika kneginja Anastazijevna, ki živi sedaj v Parizu. Ta zadnja potomka je izdala v Parizu pod imenom Marija Berditte knjigo

pod naslovom »Preživela«. Njena rešitev je zelo zanimiva. Ona sama, pravi, da se je na krvavem polju zatajila. Ko so odnašali boljševiki mrtvece na grmado, je odnesel njo neki boljševiški delavec v svojo kočjo. Tam jo je zdravil in spremljal preko Sibirije in Japonske v Zedinjene države. Od tam je odšla v Pariz. Zanimivo je zlasti to, da je govorila tudi z cesarjem Viljemom. Boljševiški zapiski ugotavljajo v istini, da so dognali pred sežigom trupel carske rodbine, da se je eno truplo izgubilo. To je baš najmlajša hči umorjenega carja.

Proda se:

HIŠA

Št. 78 v Kamniku s korporacijsko pravico se proda. Naslov pove Upravništvo. 2034

PISALNI STROJ

z tihih tekot (amerikanskega proizvajalca) za ceno 12.000 kron na prodaj. Ogleda se za lahko pri anončni družbi Aloma Company v Ljubljani, Kongresni trg 3. 2046

MOŠKO KOLO

prosti tek, se ceno proda. Dermota, Razpotna ulica 6, Trnovo. 2035

DOBRO OHRANJEN KLAVIR

se zaradi pomanjkanja prostora proda. Naslov v upravništvu Jugoslavije. Ogleda se od 12-2 pop. 2033

DVE NOVI HARMONIKI

1 lastnoročnega dela in 1 prenovljena, gramatična. Sp. Šiška 156. 2045

SPALNA SOBA

naslanjače, gostilniška oprava (točilna miza s predali, stoli, okrogle in dolge mize, posoda itd.), kredence, sodi, hlevi za zajce itd. Polzvedbe pri gospodu Schmidtu, Dunajska cesta - Gajeva ulica staro vojaško oskrbovališče (Verplegsmagazin). 2041

Službe:

DVA SPRETNJA KROJAŠKA POMOČNIKA

in enega za damsko delo sprejemem. Plača dobra, vsa oskrba pri delodajalcu. Ponudbe na naslov »Mihael Škerbic, Loke 342, Trbovlje II.« 2038

KUHARICA

vsestransko izveščana se sprejme takoj proti dobri plači v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani. 2042

ZDRAVO UČITELJICO

na dom k boljši družini, v podučevanje treh pod 10letnih deklic, kakor tudi glasovirja. Hrana in stanovanje istotam, plačilo po dogovoru. Naslov pove uredništvo. 2040

V PLETENJU NA STROJ DOBRO IZVEŠBANA DELAVKA

kakor tudi učenka. Preskrbi se za stanovanje in dobro hrano ter dobro plačo. — Vpraša se pri Oman Valburgo, Maribor, Šolska ulica 4. 2043

10-15 DOBRO IZVEŠBANIH

čevljarstvih pomočnikov se sprejme. Plača od par navadnih gladkih čevljev K 50.—. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. 2039

TRGOVSKEGA POMOČNIKA

»železninarja« zanesljivega, pridnega in poštenega za takojšnji nastop sprejme tvrdka A. Kašman, železnina, Škofjaloška. 2044

STROJEPIŠKA

zmožna slov. in nemške stenografije ter vseh pisarniških del želi za popoldanske ure primerne zaposlenja. Pod »Perfektna« na upravo lista. 2045

Razno:

REZANJE DRV

z motorno žago, ter dobavo drv vsako množino dostavljeno na dom priporočila Lud. Ilesič, Ahacjeva cesta 10. Tramvajska postaja, Sv. Petra cerkev. 1996

SOBO

išče gospodično po možnosti z uporabo klavirja in posebnim vdomom. Cenjene ponudbe na upravo lista pod: Glasovir.

Univ. med.

dr. ANA ZALOKAR

ordinira redno vsak dan od pol 10. do pol 12. ure. V Ljubljani. Sodna ulica 1.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. — Gotovi čevlji v zalogi.

Turistovski čevlji lastnega izdelka.

Ant. in Jožinka Brajer - Rapele Ljubljana, Turjaski trg (Breg) št. 1.

Mestni stavbenik

JAROSLAV BREUER

sprejme takoj več delavcev (težakov) v delo. Zglasiti se je v pisarni Vojaška ul. 16/a, Ljubljana.

Bančni zavod v Ljubljani

išče za takojšnji nastop

blagajnika in uradnike

za knjigovodstvo in likvidaturo.

Ponudbe pod »Bančni zavod« na administracijo lista.

Cene zmerne, izvršitev točna.

PILE

iz prvovrstnega materiala

vseh vrst in v

vsaki množini

nudi

najmoderneje urejena prva tovarna te vrste v Jugoslaviji.

BRATA KOLENC

MIRNA, DOLENJSKO

Prevzema se tudi stare pile v novo nasekanje.

Cene zmerne, izvršitev točna.

Naznanilo.

Naznanjava sl. občinstvu, da sva s prvim oktobrom otvorila konfekcijsko modno manufakturno trgovino in modni salon za gospode. V zalogi imava najfinije obleke za gospode in dečke po najnovejšem kroju lastnega izdelka ter najfinije angleško suknjo za obleke, zimске suknje, raglane, smokinge, žakete itd. Obleke po meri izvršujeva v najkrajšem času po najnovejši modi.

Se priporočava sl. občinstvu za mnogobrojen obisk

Ložar in Bizjak, Ljubljana, Sv. Petra c. 20.

Za svobodo in ljubezen

oba dela

kupi takoj upravništvo

»Jugoslavije« v Ljubljani.

Ponudbe prosimo na goreni naslov.

Naročajte in širite »Jugoslavijo«.

Dražbeni oklic!

Vsled sklepa okr. sodišča v Kranju z dne 26. 9. 1921 P 59/9-90 se za prostovoljno dražbo posestev Mihaela, Viljama in nedl. Alberta Killer-ja, in sicer:

a) hiše št. 143/144 v Kranju;
b) hiše št. 75 v Kranju
določa dan na 25. oktobra 1921 ob 9. uri v pisarnici pooblašane notarja.

Izključna cena, pod katero se dražba ne vrši, se določi za hišo št. 143/144 1.200.000 K
za hišo št. 75 pa na 180.000 K

Dražbeni pogoji, po katerih je plačati takoj 10 % varščine, ostanek kupnine pa v 8 dneh, se lahko upogledajo v notarski pisarnici v Kranju med uradnimi urami.

Hiša št. 143/144 leži na najbolj prometnem prostoru v Kranju, je bila pred 40 leti na novo moderno zidana kot jednonadstropna in se skoraj pod vso hišo nahajajo velike obokane kleti, ter se sedaj v nji nahaja veletrgovina »Merkur«.

Stroške dražbe nosi prodajalec. Ubožni 1 % donesek plačajo kupci in tudi eventualni davci na prirastek.

KRANJ, dne 6. 10. 1921.

Anton Šlamberger
notar kot sodni komisar.

Prazne nove in rabljene vreče (diakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri

FR. SIRC, KRANJ.

Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Prvi jugoslovanski laboratorij Lasol

Rimska cesta 21.

Najboljše in najnovejšo sredstvo proti izpadanju las in za umivanje glave. Odstranjuje luske že na prvi poskus. Priznana pisma na razpolago. Zahtevajte povsod »Lasol«.

Kupujete v vsaki množini

odpadke novega in starega cinka ter cinkove pločevine

KRANJSKE TOVARNE »TITAN« d. d. Kamnik, G. Zeleno, kiljočavničarke in kovinske roba.

Sprejmemo se

pri upravi večjih veleposredstev takoj v službo:

1. upravitelj, (ekonom) in vinogradnik,
2. gozdar z višjo državno skušnjo in gozdar z nižjo državno skušnjo,
3. knjigovodja popolnoma izveščan. Ponudbe opremljene s prepisi priprave curriculum vite i po možnosti s sliko se naj pošljejo do 15. oktobra t. l. na uprav. lista pod »Uprava 200«.

Šolski zvezki,

lastna zaloga L 1, L 2, L 3, L 4, L 5, (L 6, za cirilico) 8 listov, 100 kom, K 110.—. Nadalje od 12, 18, 20, 24, 32, 40, 60, 80, listov male in velike.

Vse šolske potrebšline.

Cigaretni papir,

Olleschau, Abadie, itd.

Stročnice št. 2 in 3.

Svilen in krep papir. Venci in šopki za neveste. Perje za rože. Pratičke Družinske in Blaznikove. Razpošilja po nizkih cenah.

Uran - Papirnica

Ljubljana, Mestni trg 11.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

Jugoslov. kreditnem zavodu v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Marijin trg št. 8. ob Ljubljanici.

Podružnica v Murski Soboti in Dolenji Lendavi.

Hranilne vloge na knjižice obrestuje po

4 1/2 %

čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka, večje stalne vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu pa po dogovoru. Daje posojila vsake vrste svojim članom, eskompt menic, inkaso faktur in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo. Ustanovljen v septembru 1919. Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.

Telefon št. 54.

Cekovni račun št. 11.323.